

Nota Visstandbeheer

Versie: 8 april 2026

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	3
1.2 Doelen, doelgroep en reikwijdte	3
1.3 Relatie met ander waterschapsbeleid.....	3
1.4 Leeswijzer	3
2. Visie en uitgangspunten	4
2.1 Wetgeving en beleid	4
2.2 Beheer en onderhoud	6
2.3 Monitoring	6
2.4 Uitheemse invasieve rivierkreeften	7
2.5 Handhaving	8
2.6 Calamiteiten.....	8
2.7 Hengelsport	9
3. Visrechten en samenwerking	12
3.1 Verhuur visrechten.....	12
3.2 Visstandbeheercommissie.....	14
4. Referenties	15

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In deze Nota Visstandbeheer wordt het beleid van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (hierna: HDSR) beschreven. De vorige beleidsnota dateerde uit 2020. Sindsdien hebben een aantal belangrijke ontwikkelingen plaatsgevonden. Onderstaande ontwikkelingen zijn aanleiding voor actualisatie van de Nota Visstandbeheer:

1. De totstandkoming van nieuwe stroomgebiedbeheerplannen binnen de Kaderrichtlijn Water (KRW), de omgevingswet en de EU-exoten verordening;
2. Jurisprudentie van het Hof van Justitie; achteruitgang van de toestand van een waterlichaam is verboden;
3. Toetsingskader Waterkwaliteit voor Regionale Wateren (STOWA, 2025);
4. De EU Natuurherstelverordening en het landelijk natuurplan daarop binnenkort volgt;
5. Het Waterbeheerprogramma 2022-2027 “Stroomopwaarts”;
6. Beleidsontwikkelingen bij gemeenten, zoals het opstellen van streefbeelden per watergang en het uitvoeren van jaarlijkse ecoscans;
7. Het actualiseren van het verhuur van visrechten.

1.2 Doelen, doelgroep en reikwijdte

In voorliggende nota is het beleid met betrekking tot visstandbeheer binnen het beheergebied van HDSR beschreven. Deze beleidsnota bevat ook beleid ten aanzien van andere soorten die onder de visserijwet vallen, zoals rivierkreeften en wolhandkrabben. Voor alle thema's is voldoen aan wet- en regelgeving het uitgangspunt.

Deze nota is bedoeld voor bestuurders en medewerkers van het waterschap en visrechthebbenden. Daarnaast kan deze nota worden gezien als advies voor andere watereigenaren, zoals Rijkswaterstaat, gemeenten en andere waterbeheerders in het gebied. HDSR is namelijk niet in alle wateren zelf eigenaar. Zo ligt het eigendom van tertiaire watergangen in het stedelijk gebied veelal bij gemeenten en in het landelijk gebied bij aangrenzende eigenaren (met name agrariërs).

1.3 Relatie met ander waterschapsbeleid

Het beleid rondom de Kaderrichtlijn Water (KRW) is uitgewerkt binnen het thema gezond water. De Nota Visstandbeheer kan worden gezien als een bouwsteen voor het thema gezond water.

In de tweede helft van 2026 zal het algemeen bestuur van het waterschap naar verwachting de Nota Dierenwelzijn vaststellen. Beleidsuitgangspunten die daarin worden vastgesteld zullen raakvlakken hebben met deze nota. Indien noodzakelijk wordt deze nota geüpdatet.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de visie en uitgangspunten van HDSR rondom een gezonde visstand beschreven. In hoofdstuk 3 zijn de uitgangspunten met betrekking tot het visrecht en de samenwerking met de Visstandbeheercommissie beschreven.

2. Visie en uitgangspunten

HDSR streeft naar een gezonde visstand als onderdeel van een gezond watersysteem. Een gezonde visstand in een gezond watersysteem betekent dat de visstand qua soortenrijkdom, soortensamenstelling en leeftijdsopbouw past bij de kwaliteit van de watergang heeft en/of kan hebben. Vissen moeten kunnen migreren zonder daarbij gehinderd te worden door obstakels. Beheer en onderhoud en monitoring worden gedaan volgens werkprotocollen die rekening houden met de vissen. Het gebruik van het watersysteem voor visserij mag niet leiden tot een negatief effect op de vispopulatie of de kwaliteit van het watersysteem.

2.1 Wetgeving en beleid

Kaderrichtlijn Water

HDSR is verplicht alles te doen wat zij kan om de KRW-doelen te realiseren binnen de gestelde termijnen. De chemische- en ecologische doelen voor het oppervlaktewater, waaronder de doelen voor de visstand, zijn afgeleid van de KRW. Deze Europese richtlijn is een resultaatsverplichting en heeft als doel dat alle wateren uiterlijk in 2027 een goede chemische en ecologische toestand bereiken. De visstand is een vast onderdeel van de KRW-monitoring en wordt gebruikt om de toestand van het KRW-waterlichaam¹ te beoordelen. Ook na 2027 blijven de verplichtingen vanuit de KRW om een goede waterkwaliteit te realiseren en achteruitgang te voorkomen onverminderd gelden.

De doelstellingen, huidige toestand en maatregelen voor KRW-waterlichamen zijn te raadplegen via de volgende link: www.waterkwaliteitsportaal.nl. Jaarlijks wordt half september de geactualiseerde versies van de KRW-factsheets en de bijbehorende gegevensbestanden op het Waterkwaliteitsportaal geplaatst. Hiermee worden de ontwikkelingen in de waterkwaliteit en de uitvoering van het KRW-programma inzichtelijk gemaakt.

In 2025 is gestart met de voorbereiding van de vierde planperiode van de Kaderrichtlijn water 2028-2033. In dit kader worden voor de KRW-waterlichamen nieuwe doelen en maatregelen opgesteld. Ook worden nieuwe doelstellingen geformuleerd voor overige wateren die niet onder de KRW-indeling vallen.

Zo'n 95% van het oppervlaktewater in het beheergebied van HDSR valt onder het zogenoemde 'overig water'. Dit zijn de wateren die niet aangewezen zijn als KRW-waterlichaam. Wel kunnen activiteiten in deze wateren effect hebben op de waterkwaliteit in KRW-waterlichamen. Voor het overig water zijn ook waterkwaliteitsdoelen vastgesteld door de provincie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van waterkwaliteitsniveaus en is er een onderscheid gemaakt in wateren in het stedelijk gebied, de zogenaamde boerensloten en de natuurwateren. De actuele doelen zijn te vinden in het waterbeheerprogramma van HDSR.

Uitgangspunten

- 1. De Europese Kaderrichtlijn Water is kaderstellend voor het visstandbeheer van HDSR. Voor de doelen geldt een resultaatverplichting.*
- 2. HDSR streeft voor de visstand de doelstellingen na die zijn vastgelegd in het provinciaal beleid. De maatregelen die zij daarvoor neemt zijn benoemd in het waterbeheerprogramma van het waterschap.*

¹ Een KRW-waterlichaam is een specifiek aangewezen, aanzienlijk oppervlaktewater (zoals meren, rivieren, kanalen). Het dient als de basiseenheid voor monitoring en beheer om uiterlijk in 2027 een goede ecologische en chemische waterkwaliteit te bereiken.

Vismigratie

De meeste vissen migreren tussen verschillende typen wateren, zoals sloten, kanalen, rivieren en in een aantal gevallen tot de zee. Kunstwerken zoals gemalen, stuwen en sluizen belemmeren de vrije migratie van vis. HDSR streeft naar vrije vismigratie, dus onbelemmerde uitwisseling van vissen, tussen polderwateren en de boezemwateren naar aangrenzende buitenwatersystemen. Dit draagt bij aan het halen van de KRW-doelstellingen. Om de vismigratie te bevorderen werkt HDSR samen met andere partners binnen stroomgebied Rijn-West (andere waterschappen, Rijkswaterstaat, de provincies, gemeenten). Meer informatie over vispassages in het beheergebied van HDSR is terug te vinden op de internetpagina van HDSR over [vismigratie en vispassages](#). Via deze pagina is ook een interactieve kaart raad te plegen.

Uitgangspunten

3. *HDSR heeft de ambitie om haar gebied zoveel als mogelijk te ontsluiten voor vismigratie en werkt hiervoor actief samen met partners.*

Omgevingswet, Natuurherstelverordening en het Natuurplan

Op 1 januari 2024 is de Wet natuurbescherming (Wnb) opgegaan in de Omgevingswet. In deze wetgeving staat beschreven hoe zorg te dragen voor beschermde soorten in het wild, waaronder enkele beschermde vissoorten. Naast de soort-specifieke bescherming geldt er een specifieke zorgplicht voor alle soorten die in het wild leven. Dit betekent dat negatieve effecten op soorten moeten worden voorkomen, beperkt of ongedaan moeten worden gemaakt.

De Natuurherstelverordening (NHV) is een Europese wet die lidstaten, waaronder Nederland, verplicht tot het herstellen van ecosystemen. Het doel van de NHV is dat in 2030 minimaal 30% van de Europese natuur is hersteld, in 2040 60% en in 2050 90%. De NHV bouwt voort op de wetten uit de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de KRW en heeft aanvullende doelen. Op dit moment wordt gewerkt aan het nationale Natuurplan. Hierin wordt aangegeven hoe Nederland werkt aan deze herstelopgaven en wordt dus ook concreter wat deze aanvullende doelstellingen betekenen voor Nederland. Het waterschap houdt deze ontwikkeling en de effecten op het waterschapsbeleid in de gaten en ontwikkelt waar nodig aanvullend beleid conform de NHV en het Natuurplan.

Uitgangspunten

4. *HDSR volgt de omgevingswet en houdt de ontwikkelingen van de Natuurherstelverordening en het Natuurplan in de gaten en ontwikkelt waar nodig aanvullend beleid conform de NHV en het Natuurplan.*

Nota recreatief medegebruik

HDSR heeft een nota recreatief medegebruik, welke in juni 2016 is vastgesteld door het bestuur. De nota recreatief medegebruik is aanvullend op specifiek beleid en stelt dat beleid niet ter discussie (o.a. provinciale verordeningen, vaarbeleid, deze nota visstandbeheer). Zwemmen, hengelsport, ongemotoriseerd varen en schaatsen zijn de meest directe vormen van recreatie op of bij onze eigendommen. Daarnaast genieten veel wandelaars en fietsers indirect van alles wat wij te bieden hebben. Recreatie is voor HDSR geen wettelijke taak, maar HDSR faciliteert recreatie in, op en aan het watersysteem en de waterkeringen, daar waar dit zonder inzet van extra middelen en zonder belemmeringen voor de primaire functie mogelijk is.

In de nota recreatief medegebruik is wat betreft de hengelsport o.a. het volgende opgenomen:

- Waterschapsgronden gelegen langs deze watergangen mogen worden betreden, mits hierbij geen schade wordt toegebracht aan aanwezige afrasteringen.
- Het aanleggen van vissteigers wordt afgestemd met een hengelsportvereniging of een vertegenwoordigende partij. Wij zullen deze voorzieningen niet aanleggen of onderhouden. Bovendien moet de steiger voldoen aan ons steigerbeleid en onder vergunning worden aangelegd (indien de steiger vergunningplichtig is).
- Wij plaatsen informatieborden bij bijzondere visluizen of vispassages als de plek voor recreanten goed bereikbaar is.

Uitgangspunten

5. *HDSR geeft invulling aan de nota recreatief medegebruik. Het faciliteert recreatie waar dit zonder inzet van extra middelen en zonder belemmeringen voor de primaire functie mogelijk is.*

2.2 Beheer en onderhoud

Bij het onderhoud (maaien en baggeren) is visvriendelijk beheer het uitgangspunt. Het wettelijk kader wordt gevormd door de Omgevingswet en het Besluit activiteiten leefomgeving. Er wordt gewerkt volgens de gedragscode die is opgesteld door de Unie van Waterschappen en is goedgekeurd door bevoegd gezag. In werkprotocollen zijn de algemene en specifieke maatregelen beschreven die HDSR bij beheer en onderhoud neemt ter bescherming van beschermde soorten en hun habitat. Daarnaast wordt er per activiteit en/of project een ecologisch werkplan opgesteld waarin de voorbereidings-, uitvoerings- en nazorgmaatregelen zijn opgenomen zodat HDSR voldoet aan haar wettelijke plicht voor alle voorkomende flora en fauna (de zogenaamde algemene zorgplicht).

Uitgangspunten

6. *HDSR werkt volgens de actuele 'Gedragscode Soortenbescherming – Bestendig beheer en onderhoud' van de Unie van Waterschappen, die is aangewezen onder de Omgevingsregeling. Door te handelen volgens deze gedragscode wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen.*
7. *Als aanvulling op de gedragscode heeft HDSR, in de ecologische werkplannen, aanvullende voorwaarden opgenomen ten aanzien van zuurstofgehalte en watertemperatuur.*

2.3 Monitoring

Vismonitoring wordt uitgevoerd om een beter inzicht te krijgen in visstand en vismigratie. Daarnaast omvat de KRW een rapportageverplichting over de ecologische toestand van oppervlaktewateren. De Rijksoverheid heeft de "Richtlijn KRW Monitoring Oppervlaktewater en Protocol Toetsen & Beoordelen" uitgebracht waaraan de waterschappen moeten voldoen. De gedetailleerde uitwerking hiervan, het handboek hydrobiologie (STOWA 2014, herzien 2019), is dan ook leidraad bij het uitvoeren van onze reguliere vismonitoring. Aanvullend op de verplichte KRW-monitoring vindt er nog extra monitoring plaats via het roulerende meetnet of via specifieke projecten. Verder onderzoekt HDSR de werking van KRW-maatregelen zoals vispassages. Op deze manier bouwt het waterschap kennis op over deze maatregelen en kan zo nog effectiever maatregelen nemen en voortgang boeken.

Rivierkreeftenmonitoring wordt uitgevoerd om beter inzicht te krijgen in de schatting van aantallen, soorten en verspreiding van rivierkreeften. De resultaten van de rivierkreeftenmonitoring bieden inzicht in de druk op het watersysteem en de correlatie met waterkwaliteitsparameters zoals o.a. de aan- of afwezigheid van waterplanten.

HDSR, gemeente en hengelsportvereniging kunnen gezamenlijk monitoring uitvoeren. Het doel hiervan is om de huidige visstand (soortenrijkdom, soortensamenstelling, hoeveelheid vis (kg/ha) en leeftijdsopbouw beter in beeld te brengen. Dit kan met name nodig zijn in gebieden waar geen recente informatie beschikbaar is over de visstand. HDSR betreft de sport- en beroepsvisserij via de visstandbeheercommissie (VBC) op tijd over de vismonitoring en rivierkreeftenmonitoring. Daarnaast zorgt HDSR ervoor dat de monitoringsgegevens op verzoek beschikbaar zijn.

Uitgangspunten

8. *Voor inzicht in de visstand en rivierkreeften voert HDSR vismonitoring uit voor de KRW, overige vismonitoring en rivierkreeftmonitoring. Dit doen we volgens de daarvoor geldende protocollen.*
9. *HDSR informeert de VBC tijdig als er monitoring plaats gaat vinden en stelt monitoringsgegevens op verzoek digitaal beschikbaar.*

2.4 Uitheemse invasieve rivierkreeften

Uitheemse invasieve rivierkreeften (voornamelijk Amerikaanse rivierkreeften) (en mogelijk ook Chinese wolhandkrabben) kunnen voor problemen zorgen. Rivierkreeften vormen een extra druk op het watersysteem doordat ze o.a. waterplanten verknippen, vis- en amfibieënetjes eten, voor extra baggeraanwas zorgen door hun graafgedrag en visbroed eten. Zo kan een helder, plantenrijk water door de aanwezigheid van kreeften omslaan naar een troebel en soortenarm water. Ook kan door het graafgedrag van de kreeften de stabiliteit van oevers verminderen. HDSR voert in afstemming met andere waterschappen onderzoeken en pilots uit naar effectieve beheersmethoden en het versterken van het ecosysteem (door o.a. de aanleg van natuurvriendelijke oevers). De lijn die hier gehanteerd wordt is dat systeemherstel niet zonder wegvangen kan en dat wegvangen niet zonder systeemherstel kan. Inrichtings- en systeemmaatregelen zijn dus belangrijk om het ecosysteem robuust te krijgen (Kanters et al., 2025).

Alle momenteel in het beheergebied van HDSR aanwezige rivierkreeften staan op de Unielijst. Dat is een lijst van invasieve exoten die in de hele EU moeten worden aangepakt op basis van de Verordening Invasieve Uitheemse Soorten. LVVN is verantwoordelijk voor uitvoering van de Exotenverordening en dus voor het wegvangen van rivierkreeften. Er is nog geen duidelijk landelijk beleid over het wegvangen van rivierkreeften, dit is nog in ontwikkeling.

Door de snelle verspreiding van exotische kreeften en de ecologische schade die zij veroorzaken, richt het beleid van HDSR zich op een robuust aquatisch ecosysteem. HDSR vangt rivierkreeften niet op grote schaal weg, omdat de verantwoordelijkheid bij LVVN ligt. Het toekomstige rijksbeleid

over uitheemse rivierkreeften is in belangrijke mate bepalend hoe het waterschap het schaaldierrecht zal uitgeven.

Uitgangspunten

10. *HDSR volgt het uit te werken rijksbeleid met betrekking tot uitheemse rivierkreeften. Vooruitlopend hierop voert HDSR onderzoeken en pilots uit in afstemming met provincies, waterschappen en landelijke werkgroepen. De lijn die we hierbij hanteren is dat we wegvangen combineren met inrichting van het watersysteem.*

2.5 Handhaving

Er wordt door het waterschap gehandhaafd bij de visserijvrije zones rondom vispassages, gemalen, stuwen, sluizen en inlaten van HDSR (zie ook 2.8). Ook vindt er door HDSR handhaving plaats op het gebied van stroperij. Hengelsportverenigingen zorgen voor handhaving van de voorwaarden waaraan zij moeten voldoen en verzorgen waar nodig voorlichting van leden. HDSR kan meedenken en mogelijk ondersteunen.

Uitgangspunten

11. *HDSR handhaaft de visserijvrije zones en voert handhaving uit op het gebied van stroperij.*

2.6 Calamiteiten

HDSR heeft in samenwerking met de VBC een protocol vissterfte opgesteld. Dit protocol is in 2024 geactualiseerd. Doel van het protocol is tweezijdig. Een belangrijk doel is het beperken van vissterfte door onnatuurlijke oorzaken. Onderdeel hiervan is het beter in beeld krijgen van de geografische spreiding van vissterfte en het vergroten van inzicht in de oorzaken van vissterfte. Een ander belangrijk doel van het protocol is het adequaat handelen bij vissterfte om zo ook verdere vissterfte te voorkomen. Voorbeelden van maatregelen die waterschap of gemeente kunnen nemen zijn het doorspoelen van watergangen of het tijdelijk opzetten van de waterstand. Het protocol vissterfte wordt met huurovereenkomsten meegezonden en verder ook via de VBC verspreid.

Uitgangspunten

12. *Alle partijen binnen de VBC volgen het protocol vissterfte.*
13. *HDSR beperkt samen met gemeenten en de visrechthebbenden vissterfte.*

2.7 Hengelsport

Hengelsportverenigingen maken gebruik van wateren van HDSR. Hiervoor geeft HDSR visrechten en/of machtigingen uit (zie H3). Hengelsportverenigingen zijn verantwoordelijk voor het juiste gebruik van het visrecht en/of machtiging. Hengelsportverenigingen en haar leden zijn in Nederland gebonden aan wettelijke regels. Voor het verkrijgen en behouden van een gezonde visstand en een gezond watersysteem is vissen in wateren van HDSR aan de volgende aanvullende voorwaarden verbonden. Deze aanvullende voorwaarden worden in de huurovereenkomsten en/of machtigingen vermeld en zijn hieronder nader toegelicht:

- Verbod op aal/paling vissen;
- Loodvrij vissen;
- Visserijvrije zones;
- Bijvoeren is niet toegestaan;
- Vissen bij hoge temperaturen is niet toegestaan;
- Uitzetten van vissen is alleen toegestaan met toestemming van HDSR.

Deze voorwaarden zijn van toepassing op sportvisserij en op beroepsvisserij.

Loodvrij vissen

Lood hoort niet in het watersysteem. Het is schadelijk voor de menselijke gezondheid, ecosystemen en biodiversiteit. Wanneer vislood in het water achterblijft, kan dit negatieve effecten hebben op het waterleven. Om het gebruik van lood in de sportvisserij verder terug te dringen, is op 13 februari 2026 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst ondertekend door de Sportvisunie, drie ministeries en de Europese brancheorganisatie voor sportvishandelaren, de European Fishing Tackle Trade Association (EFTTA). Met Sportvisserij Loodvrij 2026-2029 sorteren de partijen voor op een Europees verbod op vislood. De samenwerking is een voortzetting van de afspraken die al sinds 2018 bestaan. In lijn met een aanstaand Europees verbod, verbiedt HDSR het gebruik van loodgewichten in wateren waar HDSR visrechten verhuurd en/of schriftelijke toestemmingen/machtigingen uitgeeft. Daarnaast verbiedt HDSR alternatieven die van koper of zink zijn gemaakt. Deze materialen zijn slecht voor de waterkwaliteit, koper en zink vallen voor de KRW onder de specifiek verontreinigende stoffen. In een aantal waterlichamen zijn deze stoffen norm overschrijdend.

Uitgangspunten

- 14. In lijn met een aanstaand Europees verbod, verbiedt HDSR het gebruik van loodgewichten. Ook alternatieven gemaakt van koper of zink zijn verboden.*

Visserijvrije zones

Visserijvrije zones zijn bij HDSR ingesteld vanuit veiligheidsoverwegingen om vissers en kunstwerken te beschermen. Daarnaast kunnen vissen zich ophouden nabij kunstwerken, zoals vispassages en gemalen en zorgen de visserijvrije zones zo voor bescherming. In de huurovereenkomsten staan de visserijvrije zones van onze watergangen vermeld. De minimale afstanden zijn bij kleine kunstwerken 25 meter aan weerszijden, bij vispassage 100 meter aan weerszijde en in maalsloten van een gemaal, binnen 75 meter tot de aanvoerszijde en binnen 50 meter in het boezemdeel met de hengel. Voor de beroepsvisserij gelden er grotere visserijvrije zones bij gemalen (600 meter). Op dit moment werkt de Unie van Waterschappen aan het opstellen van een landelijke lijn voor visserijvrije zones rondom kunstwerken. Dit krijgt dan een plaats in de visserijwet en zal dan leidend zijn voor het beleid van HDSR.

Uitgangspunten

15. *HDSR hanteert eigen visserijvrije zones bij eigen assets zolang er geen landelijke visserijvrije zones zijn vastgesteld. De zones staan vermeld in de huurovereenkomsten.*

Vissen bij hoge watertemperatuur

Water met een hoge temperatuur bevat minder zuurstof. Dit zorgt ervoor dat vissen kwetsbaarder zijn voor stress en ziekten. Daarom verbiedt HDSR vissen bij een watertemperatuur boven 25 graden Celsius. Dit is in lijn met onze eigen werkprotocollen waarbij visstandmonitoring en maaiwerkzaamheden niet mogen worden uitgevoerd bij watertemperaturen van 25 graden Celsius en hoger.

Uitgangspunten

16. *Het is verboden om bij een watertemperatuur van meer dan 25 graden Celsius te vissen.*

Gebruik van visvoer

Vissers gebruiken aas om vis te lokken. Ze gebruiken aas aan de haak, maar een deel van de vissers gebruiken aanvullend ook vissenvoer of brood om vissen te lokken. Het vissenvoer is een bron van nutriënten richting het oppervlaktewater en heeft hierdoor een negatieve impact op de waterkwaliteit. Een studie uit 2009 schatte in dat de relatieve bijdrage van visvoer aan de totale instroom van fosfor (P) naar het watersysteem meestal minder dan 1% is maar zeker in kleinere wateren oplopen (Emmerik & Peters, 2009). Er geldt daarom een verbod van voeren van vissen (m.u.v. aas aan de haak).

Uitgangspunten

17. *Het gebruik van lokvoer voor vissen (m.u.v. aas aan de haak) is verboden.*

Uitzet van vis

Het recht om vis uit te zetten is geregeld in de visserijwet. Afhankelijk van het betreffende watersysteem en de daarbij horende ecologische doelen wordt bekeken welke vissoorten kunnen worden uitgezet. In de huidige omstandigheden is karper één van de weinige soorten die wordt uitgezet.

Voorstellen voor het uitzetten van vis bevatten minimaal de volgende informatie en lopen via de VBC: reden van uitzet, welke vissoorten worden uitgezet, hoeveelheid vis (in kg per hectare), de exacte locatie(s), voorgenomen datum of periode van uitzet. Het waterschap beoordeelt het voorstel en stelt een besluit op en stemt deze vervolgens af met betreffende gemeente en/of Rijkswaterstaat.

Het uitzetten van exotische vissoorten is wettelijk verboden. Exoten kunnen zich namelijk verspreiden in het watersysteem, bijvoorbeeld via vissen of via eitjes die meegaan met het water. Alleen inheemse vissoorten die in bijlage 1 van de Uitvoeringsregeling Visserij staan, komen in aanmerking voor toestemming van HDSR. Hierbij geldt dat het enkel soorten betreft die al aanwezig zijn of zijn geweest in het betreffende water. Het waterschap zal terughoudend omgaan met het uitzetten van vis.

Uitzet van karpers

De waterbeheerders hebben samen met Sportvisserij Nederland een richtlijn opgesteld voor de uitzet van karper. De Richtlijn voor uitzet van karper is in 2016 door Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en Sportvisserij ondertekend en geactualiseerd in 2020. Dit is een landelijke afspraak voor de beoordeling van het uitzetten van karpers. De huidige richtlijn is sinds 2020 niet meer geëvalueerd en sluit op dit moment niet goed aan bij de eisen van uit de Kaderrichtlijn Water (KRW). HDSR maakt daarom geen gebruik meer van het landelijke toetsingskader Richtlijnen uitzet karper, totdat deze is herzien. In de tussentijd staan wij geen uitzet van karpers toe.

HDSR geeft vooralsnog een negatief advies uit voor het uitzetten van graskarpers. Uit onderzoek (Nagelkerke & Peeters, 2018) is namelijk gebleken dat graskarpers alleen in een klein aantal wateren geschikt zijn om te veel waterplanten te bestrijden.

Uitgangspunten

- 18. Alleen het uitzetten van inheemse soorten, opgenomen in bijlage 1 van de uitvoeringsregeling visserij, komen in aanmerking voor toestemming van HDSR.*
- 19. Voorstellen voor het uitzetten van vis worden ingebracht via de VBC.*
- 20. HDSR maakt geen gebruik meer van het landelijke toetsingskader Richtlijnen uitzet karper (2020), totdat deze is herzien. In de tussentijd staan wij geen uitzet van karpers toe.*

3. Visrechten en samenwerking

De eigenaar van het visrecht verhuurt het visrecht veelal voor zes jaar (of met redenen voor kortere perioden) aan een of meerdere organisaties van sport- en beroepsvissers.

Er kan sprake zijn van een volledig visrecht (dat omvat alle vissoorten en schaaldieren), maar het visrecht kan ook zijn gesplitst in:

- het schubvisrecht (dit heeft betrekking op alle vissoorten behalve paling),
- het aalvisrecht (uitsluitend paling) en
- het schelp- en schaaldierrecht (in zoetwater betreft dit een aantal exotische rivierkreeften en de Chinese wolhandkrab)

De visrechten kunnen bij splitsing of volledig aan partijen zijn verhuurd.

In de onderstaande paragrafen is aangegeven hoe HDSR omgaat met de uitgifte van de verschillende visrechten. Het hoofdstuk eindigt met een paragraaf over de samenwerking via de VBC.

3.1 Verhuur visrechten

Schubvisrecht

Hengelsportverenigingen maken gebruik van het schubvisrecht voor het uitvoeren van de hengelsport. Zij doen dit echter veelal via het volledig visrecht. Sportvissers krijgen vervolgens toegang tot deze wateren via een schriftelijke toestemming (een visvergunning, bijv. de VISpas).

Vrijliggende en vrijkomende schubvisrechten zullen niet meer worden verhuurd. In plaats van verhuur van schubvisrechten wordt overgegaan naar het verlenen van machtigingen. In nieuw aangelegde wateren worden geen visrechten verhuurd en worden er geen toestemmingen en machtigingen uitgegeven.

Uitgangspunten

- 21. Vrijvallende en vrijliggende rechten van volledig visrecht en/of schubvisrecht worden niet meer uitgegeven. Hier worden enkel machtigingen verstrekt.*
- 22. In nieuw aangelegde wateren worden geen visrechten en geen machtigingen/toestemmingen uitgegeven*

Aalvisrecht

De aal (ook wel de Europese paling) staat sinds 2009 op de International Union for Conservation of Nature (IUCN) rode lijst als ernstig bedreigd ("critically endangered"). De hoeveelheid glasaal die de Noordzeekust bereikt, is minder dan 3% van die in de jaren zestig en zeventig. Het advies van de ICES (International Council for the Exploration of the Sea) is al jaren om alle menselijke activiteiten die de productie en de trek van paairijpe volwassen aal (schieraal) naar zee verminderen, zoals visserij en vismigratieknelpunten, liefst tot nul te beperken.

Om herstel van de aalpopulatie mogelijk te maken heeft de Europese Unie in 2007 de Aalverordening opgesteld. Doelstelling hiervan is dat op de lange termijn minstens 40% van de oorspronkelijke hoeveelheid volwassen aal veilig naar zee kunnen terugkeren om zich voort te planten. De huidige biomassa van uittrekkende schieraal van 12,2% voldoet nog niet aan de beoogde doelstelling van 40% (Van der Hammen et al., 2024).

HDSR werkt mee aan de bescherming van de aal en wenst daarom de verhuur van aalvisrecht in te perken voor alle visrechthebbenden. Voor hengelsporters is het al niet toegestaan om op aal te vissen in binnenwateren. Vrijvallende en vrijliggende aalvisrechten worden niet meer uitgegeven. Bestaande overeenkomsten worden niet meer verlengd indien de beroepsvisser de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Indien nog relevant wordt er ook gekeken naar andere mogelijkheden om de overeenkomsten te beëindigen.

Uitgangspunten

- 23. De verhuur van het aalvisrecht wordt zo veel als mogelijk ingeperkt.*
- 24. Vrijvallende en vrijliggende aalvisrechten worden niet meer uitgegeven.*
- 25. Bestaande overeenkomsten voor aalvisrecht worden gerespecteerd tot dat de verhuurder de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Indien nog relevant wordt er ook gekeken naar andere mogelijkheden om de overeenkomsten te beëindigen.*

Schelp- en schaaldierrecht

Het schelp- en schaaldierrecht is het recht om op rivierkreeften en Chinese wolhandkrab te vissen. Op dit moment mogen rivierkreeften en wolhandkrab alleen worden weggevangen door beroepsvissers (of door waterschappen middels een ontheffing). In afwachting van het rijksbeleid verhuurt HDSR het schelp- en schaaldierrecht niet. Vooruitlopend op het rijksbeleid kan HDSR bepalen om schriftelijke toestemmingen uit te geven (aan beroepsvissers) om op rivierkreeften te vissen.

Uitgangspunten

- 26. Het toekomstige rijksbeleid omtrent uitheemse kreeften is bepalend voor de uitgifte van het schaaldierrecht. In afwachting hiervan wordt het schelp- en schaaldierrecht niet verhuurd.*
- 27. Vooruitlopend op het rijksbeleid kan HDSR bepalen om schriftelijke toestemmingen uit te geven (aan beroepsvissers) om op rivierkreeften te vissen.*

Heerlijke visrechten

Er bestaan ook situaties waar het visrecht niet is gekoppeld aan het eigendom van het water. Dit worden oud-zakelijke of heerlijke visrechten genoemd. Heerlijke visrechten zijn oude visrechten aan het eigendom. Deze heerlijke visrechten stammen uit de tijd voor de invoering van het Burgerlijk Wetboek (1838) en dienen aantoonbaar te worden gemaakt door de eigenaar van het heerlijk visrecht.

Uitgangspunten

- 28. Heerlijke visrechten dienen aantoonbaar te worden gemaakt door de eigenaar van het heerlijk visrecht.*

3.2 Visstandbeheercommissie

Op 30 sept. 2010 is de visstandbeheercommissie (VBC) Stichtse Rijnlanden opgericht. Hiervoor is een convenant door waterschap en de sport- en beroepsvisserij ondertekend. De VBC is een overlegplatform en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het waterschap. Samenwerking binnen een VBC zorgt voor een goede afstemming van activiteiten tussen visrechthebbenden onderling en een betere behartiging van het visserijbelang bij de waterbeheerder, terreinbeheerders en gemeenten. Hierbij gaat het om afstemming over alle werkzaamheden die mogelijk invloed hebben op het visstandbeheer of visserijbeheer, zoals visuitzet, maaien en baggeren. Naast het waterschap en de visrechthebbenden kunnen ook andere belanghebbenden deelnemen.

Uitgangspunten

29. *HDSR neemt deel in de VBC. Hier vindt afstemming plaats over werkzaamheden die mogelijk invloed hebben op het visstandbeheer of visserijbeheer.*

4. Referenties

Kanters, S., Van Riel, M., Janssen, Y., Van Kleef, H., & Lemmers, P. (2025). Stuurfactoren voor weerbare laagveensystemen tegen uitheemse rivierkreeft: een duurzame ecosysteemaanpak in ontwikkeling. Rapport nummer UPN-2022-008-LZ, Kennisnetwerk OBN, Driebergen.

Nagelkerke L.A.J. & E.T.H.M. Peeters (2018). *Effecten van Graskarper op de kwaliteit van watersystemen*. Stowa rapport nr. 2018-3, Amersfoort.

STOWA (2014 herzien 2019). *Handboek Hydrobiologie*. STOWA rapport nr. 2010-28, Amersfoort.

STOWA (2025). *Toetsingskader Waterkwaliteit voor Regionale Wateren*. STOWA rapport nr. 2025-24, Amersfoort

Van der Hammen, T., Volwater, J. J. J., Soudijn, F. H., van Rijssel, J. C., & van Daalen, S. F. (2024). European Eel (*Anguilla anguilla*) stock size, anthropogenic mortality and silver eel escapement in the Netherlands 2006-2023.

W.A.M. van Emmerik & J.S. Peters, 2009. Invloed lokvoer op waterkwaliteit. Sportvisserij Nederland, Bilthoven.

We leven samen in een land dat voor een deel onder de zeespiegel ligt. Zonder het werk van de waterschappen is dat niet mogelijk. Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden werkt elke dag aan veilige dijken en voldoende en schoon water in kanalen, rivieren en sloten in Midden-Nederland. Klimaatverandering en de bijzondere weersomstandigheden die daarmee samenhangen vragen om oplossingen die vernieuwend zijn, lang meegaan en goed zijn voor de natuur. Daaraan werken we samen met bewoners, boeren, ondernemers en andere overheden. Met als doel om nu en in de toekomst veilig in ons land te kunnen leven.

HOOGHEEMRAADSCHAP
DE STICHTSE
RIJNLANDEN

www.hdsr.nl